

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

„ЛИК СТРАНЦА У СРПСКОМ РОМАНУ 19. ВЕКА“

Кандидат: **Ма Срђан Орсић**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовано комисију: 17. децембар 2015. Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>Др Сава Дамјанов, редовни професор за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности (датум избора у звање: 16. новембар 2006. године), Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду (председник комисије)</p> <p>Др Горан Максимовић, редовни професор за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности (датум избора у звање: 2. јун 2008. године), Филозофски факултет Универзитета у Нишу (члан)</p> <p>Др Радослав Ераковић, ванредни професор за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, (датум избора у звање: 14. јун 2012. године), Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду (ментор)</p> <p>Др Жељко Милановић, доцент за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, (датум избора у звање: 1. октобар 2013. године), Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду (члан)</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Срђан (Веселин) Орсић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 19. јул 1987. Вуковар (Хрватска)</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду; Српска књижевност и језик; Мастер професор српске књижевности и језика (србиста); Наслов завршног рада: „Смех у приповеткама Јакова Игњатовића“ (2011)</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду (школска година 2011/2012); Језик и књижевност/Модул-књижевност</p> <p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: /</p> <p>6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: /</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:
ЛИК СТРАНЦА У СРПСКОМ РОМАНУ 19. ВЕКА

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Докторска дисертација “**Лик странца у српском роману 19. века**” има укупно 428 нумерисаних страница и садржи следећа поглавља: Кључна документацијска информација (2-7); Садржај (8-9); 1. Увод (10-19); 2. Атанасије Стојковић: први српски романописац (20-28); 3. Милован Видаковић: утемељивач српског романа и имаголог-претеча (29-48); 4. Јован Стерија Поповић: први српски иновативни писац-имаголог (49-63); 5. Богобој Атанацковић : слика странаца за српске читатељке (64-78); 6. Јаков Игњатовић: народи и народности *брудер Јаше* (79-79); 6.1. Српско родољубље и мађарско домољубље Јакова Игњатовића (79-86); 6.2. *Ђурађ Бранковић*: аутоимаголошка историјска хроника (87-97); 6.3. *Милан Наранџић*: брандербургершки космополитизам Јакова Игњатовића (97-104); 6.4. Јаков Игњатовић, странац међу *Чудним светом* (104-113); 6.5. *Трпен-спасен*: урбани хуморни преплет ауто и хетеро-слика (113-120); 6.6. *Васа Решпект*: артикулација двоструке *другости* (121-131); 6.7. *Вечити младожења*: хроника града-странца у централној Угарској (132-140); 6.8. *Стари и нови мајстори*: памфлетизовани лик странца (140-149); 6.9. *Патница*: финални ликови странаца у стваралаштву Јакова Игњатовића (149-160); 7. Лазар Комарчић: братство-јединство насупрот погубног утицаја правих странаца на Балкану (161-186); 8. Јанко Веселиновић: лик странца у Мачви 19. века (187-205); 9. Симо Матавуљ: странци на новим домаћим поднебљима у српском роману 19. века (206-206); 9.1. *Ускок: Извањчева слика добјеглице* (206-220); 9.2. Бакоња фра-Брне: *Слика живота далматинског и народа обију вјера* (220-234); 10. Стеван Сремац: класични ликови странца у српском роману 19. века (235-236); 10.1. *Лимунација у селу*: тенденциозно илуминисана *философија паланаке* (237-249); 10.2. *Ивкова слава: прекоплотовски* поглед на Оријент (249-260); 10.3. *Поп Ђира и поп Спира*: интернационализам Сремчевог хумора равнице (260-274); 10.4. *Вукадин*: одвојена *другост* странаца у сатири о другачијем домаћем (274-280); 10.5. *Зона Замфирова*: слика изгубљеног домаћег блискоисточног завичаја (280-288); 10.6. *Кир Герас*: Хуморни предложак за цинцарску националну историју (289-307); 11. Светолик Ранковић: тип странца на почетку српског психолошког романа (308-315); 12. Чедомиљ Мијатовић: Развојни пут општенародне имагологије кроз простор и време (316-328); 13. Милорад П. Шапчанин: *славјански* имаголошки светоназори (329-342); 14. Стеван Матијашић: Потрага за идентитетом на границама семиосферног језгра (343-351); 15. Драгутин Илић: Исток као исходште слике *другог* у српском роману 19. века (352-353); 15.1. *Хаџи-Ђера*: Аутентична представа странаца из Првог српског устанка (353-364); 15.2. *Хаџи Диша*: Прилог за цинцарску националну историју кроз лик домаћег странца (364-391); 16. Закључак (392-415); Литература (416-428).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У поглављу под редним бројем 1 (УВОД) кандидат је прегледно и систематично представио основне циљеве свог истраживања. Објашњено је како је српски роман у деветнаестом веку напредовао од скромних жанровских почетака до остварења која чак и данас припадају вредносном врху српске романескне прозе, при чему се и слика странца тематски усложњавала, прерастајући поступно из пуког (културолошког) стереотипа у важан део оригиналног и поетички релевантног ауторског исказа. Кандидатово детаљно уводно објашњење избора теме, примарне грађе и стручне литературе, потврђује да је кандидат промишљено одабрао иницијалну тачку за свеобухватну дијахронијску и синхронијску анализу недовољно проученог књижевноисторијског и жанровског феномена у историји српске књижевности 19. века. У поглављу под редним бројем 2 (АТАНАСИЈЕ СТОЈКОВИЋ: ПРВИ СРПСКИ РОМАНОПИСАЦ) анализирано је стваралаштво једног од зачетника модерног српског романа. Ослањајући се на примену имаголошког кључа у тумачењу његовог опуса, романи Атанасија Стојковића су дефинисани као незаобилазна етапа истраживања лика странца у српском роману крајем 18. и почетком 19. века. Сентименталистички писац је представљен као аутор који се у својим делима залагао за отвореност према Другости, која је омогућила поступну хибридизацију културолошких кодова. Лик странца у романескном стваралаштву Атанасија Стојковића анализиран је темељно и на научно релевантан начин, при чему није нарушена тематска хомогеност целокупног истраживачког подухвата. У поглављу под редним бројем 3 (МИЛОВАН ВИДАКОВИЋ: УТЕМЕЉИВАЧ СРПСКОГ РОМАНА И ИМАГОЛОГ ПРЕТЕЧА) романи даровитог и превише дугог маргинализованог српског предромантичара тумачени су као дела у којима су дате почетне проблемске координате за истраживање Другог у српском роману 19. века. Његов опус је у овом поглављу анализиран темељно и на научно релевантан начин, при чему није нарушена тематска хомогеност целокупног истраживачког подухвата. У поглављу под редним бројем 4 (ЈОВАН СТЕРИЈА ПОПОВИЋ: ПРВИ СРПСКИ ИНОВАТИВНИ ПИСАЦ ИМАГОЛОГ) описан је и протумачен „еволутивни“ развој Стеријиног романескног стваралаштва, од ауторове младалачке занетости видаковићевским историјским романима до настанка нашег првог (анти)романа („Роман без романа“). Истичући присуство читавог каталога странаца у његовим делима, као и значај хумора као стваралачког оруђа којим се Стерија служио вештије од већине наших романописаца, аутор „Романа без романа“ је означен као један од најзначајнијих претходника Јакова Игњатовића и Стевана Сремца. Његов опус је у овом поглављу анализиран темељно и на научно релевантан начин, при чему није нарушена тематска хомогеност целокупног истраживачког подухвата. У поглављу под редним бројем 5 (БОГОБОЈ АТАНАЦКОВИЋ: СЛИКА СТРАНАЦА ЗА СРПСКЕ ЧИТАТЕЉКЕ) ликови странаца су дефинисани као потенцијално најзначајна полазна тачка у процесу савремене ревалоризације и реафирмације романа данас готово заборављеног аутора романа са темом из савременог живота („Два идола“). Дело данас готово заборављеног романијера, настало на варљивој поетичкој и стилској граници између сентиментализма и романтизма, анализирано је темељно и на научно релевантан начин, при чему није нарушена тематска хомогеност целокупног истраживачког подухвата. У поглављу под редним бројем 6 (ЈАКОВ ИГЊАТОВИЋ: НАРОДИ И НАРОДНОСТИ БРУДЕР ЈАШЕ) истражен је, веома темељно, статус лика странца у стваралаштву једног од најзначајнијих и свакако најдаровитијих романијера у историји српске књижевности. Према тумачењу кандидата, представе о Другом по правилу долазе до потпуног изражаја у тренутку када се позиција актера догађаја и „љубопитљивог“ посматрача Другог чврсто веже за локацију и време у којем су обе стране, посматрана и посматрачка, подједнако измештене из свог свакодневног животног простора, чиме им је ускраћена привидно супериорна позиција у односу на странце са којима (не)радо ступају

у контакт. Изузетно обиман опус Јакова Игњатовића проучен је темељно и на научно релевантан начин, при чему није нарушена тематска хомогеност целокупног истраживачког подухвата. У поглављу под редним бројем 7 (ЛАЗАР КОМАРЧИЋ: БРАТСТВО-ЈЕДИНСТВО НАСУПРОТ ПОГУБНОГ УТИЦАЈА ПРАВИХ СТРАНАЦА НА БАЛКАНУ) анализиран је статус лика странца у стваралаштву још једног аутора из групе даровитих „неканонских“ српских романсијера из 19. века. Лазар Комарчић је представљен као писац који Друге издваја пре свега на основу њиховог несловенског порекла, због чега су ликови странаца у делима попут „Мученика за слободу“ често само условно описани као такви. Дајући слику исламизованог словенског живља, аутор ствара ауто-слику одвојеног дела свога народа, а не приказ другачије културе, чије општеприхваћене вредности или барем опскурни стереотипи о другим заједницама представљају повод за трагичан конфликт. Лик странца у романескном стваралаштву Лазара Комарчића анализиран је темељно и на научно релевантан начин, при чему није нарушена тематска хомогеност целокупног истраживачког подухвата. У поглављу под редним бројем 8 (ЈАНКО ВЕСЕЛИНОВИЋ: ЛИК СТРАНЦА У МАЧВИ 19. ВЕКА) истражен је статус странца у опусу угледног српског реалисте. Кандидат је, између осталог, луцидно указао на присуство својеврсног имаголошког парадокса у психолошкој карактеризацији његовог најпознатијег јунака, Станка Алексића („Хајдук Станко“). Иако су улоге странаца припале стереотипно описаним Турцима, суровим властодршцима чији поступци изазивају побуну поробљеног народа, драматичан преображај главног јунака из питомог сељака у суровог осветника, учинио га је „правим“ странцем међу припадницима сопствене заједнице. Лик странца у романескном стваралаштву Јанка Веселиновића анализиран је на научно релевантан начин, при чему није нарушена тематска хомогеност целокупног истраживачког подухвата. У поглављу под редним бројем 9 (СИМО МАТАВУЉ: СТРАНЦИ НА НОВИМ ДОМАЋИМ ПОДНЕБЉИМА У СРПСКОМ РОМАНУ 19. ВЕКА) истражен је статус странца, односно „извањца“, у опусу врхунског реалистичког приповедача и романсијера. Кандидат је посебну пажњу посветио хумористичком потенцијалу (фројдовског) нарцизма малих разлика, односно чињеници да улогу странаца у делима попут „Бакоње фра Брна“ преузимају ликови из непосредног окружења главног јунака, чија верска припадност – без обзира на подударња у менталитету, материјалном стању и социјалном статусу у држави коју воде прави „извањци“ – представља наводно кључни узрок напетости између католика и православца. Лик странца у романескном стваралаштву Симе Матавуља анализиран је темељно и на научно релевантан начин, при чему није нарушена тематска хомогеност целокупног истраживачког подухвата. У поглављу под редним бројем 10 (СТЕВАН СРЕМАЦ: КЛАСИЧНИ ЛИКОВИ СТРАНАЦА У СРПСКОМ РОМАНУ 19. ВЕКА) дошла је до потпуног изражаја кандидатова иницијална намера да се функцији феномена смеха у креирању слика о Другом посвети додатна истраживачка пажња. Свеобухватна анализа хумористичког дискурса у реалистичким романима Стевана Сремца, дата је кроз приказ многобројних ликова странаца (укључујући и оне епизодне), чији комични поступци у суштини одражавају наше многобројне заблуде о сопственој супериорности. Лик странца у опусу једног од најбољих и најпопуларнијих српских писаца анализиран је темељно и на научно релевантан начин, при чему није нарушена тематска хомогеност целокупног истраживачког подухвата. У поглављу под редним бројем 11 (СВЕТОЛИК РАНКОВИЋ: ТИП СТРАНЦА НА ПОЧЕТКУ СРПСКОГ ПСИХОЛОШКОГ РОМАНА) тумачено је стваралаштво једног од родоначелника модерног српског романа. Опусу Светолика Ранковића посвећена је подједнака аналитичко-интерпретативна пажња као и делима претходно наведених аутора, без обзира на то што потрага за ликовима странаца у његовим романима изискује додатни хеременеутички напор. У кандидатовом новом читању романа Светолика Ранковића је наглашено да статус странца није дефинисан етничким пореклом (анти)јунака, већ њиховом комплексном психолошком

карактеризацијом, због које их је конзервативни патријархални колективитет одбацио као непожељне уљезе, наводно склоне (ауто)деструкцији и промискуитету. Лик странца у романеском стваралаштву Светолика Ранковића анализиран на научно релевантан начин, при чему није нарушена тематска хомогеност целокупног истраживачког подухвата. Поглавље под редним бројем 12 (ЧЕДОМИЉ МИЈАТОВИЋ: РАЗВОЈНИ ПУТ ОПШТЕНАРОДНЕ ИМАГОЛОГИЈЕ КРОЗ ПРОСТОР И ВРЕМЕ) посвећено је готово заборављеном романсијеру, чији су живот и стваралаштво о(п)стали на маргини српске књижевне историографије. Кандидат је представио резултате истраживања како су стереотипне слике о Другима транспоноване из усмене традиције у ауторове историјске романае, при чему је понуђено и аргументовано образложење због чега би статус Чедомиља Мијатовића у историји српске културе и књижевности морао бити ревалоризован. Лик странца у романеском стваралаштву Чедомиља Мијатовића анализиран је на научно релевантан начин, при чему није нарушена тематска хомогеност целокупног истраживачког подухвата. У поглављу под редним бројем 13 (МИЛОРАД П. ШАПЧАНИН: СЛАВЈАНСКИ ИМАГОЛОШКИ СВЕТОНАЗОРИ) проучен је опус још једног аутора из, очигледно не тако мале, групе занемарених српских романсијера. Према луцидном запажању кандидата, писац „Хасан аге“ и „Сањала“ био је романтичарски занесени „Славјанин“ који је у Другом, односно у свему оном што излази и културолошких и традицијских оквира јужнословенског и балканског простора, видео опасност по опстанак својих саплеменика, све три вере. Лик странца у стваралаштву Милорада Поповића Шапчанина анализиран је на научно релевантан начин, при чему није нарушена тематска хомогеност целокупног истраживачког подухвата. Поглавље под редним бројем 14 (СТЕВАН МАТИЈАШИЋ: ПОТРАГА ЗА ИДЕНТИТЕТОМ НА ГРАНИЦАМА СЕМИОСФЕРНОГ ИДЕНТИТЕТА) посвећено је данас потпуно заборављеном писцу, чији је роман „Грофица Агнеша Јанковић“ први пут штампан у Бранковом колу 1897. године. Кретање главног јунака од Шумадије до Пеште, а затим натраг до Београда, описује симболично и његов пут по семиосферном језгру, чије средиште и периферију јунак сједињује у сопственом искуству посматраног и посматрача. Лик странца у роману Стевана Матијашевића анализиран је на научно релевантан начин, при чему је уложен велики аналитичко-интерпретативни труд, како би се ревалоризовао и реафирмисао статус овог заборављеног аутора у нашој књижевној историографији. У поглављу под редним бројем 15 (ДРАГУТИН ИЛИЋ: ИСТОК КАО ИСХОДИШТЕ СЛИКЕ ДРУГОГ У СРПСКОМ РОМАНУ 19. ВЕКА) кандидат је као полазну тачку за свој аналитичко-интерпретативни рад искористио савремена проучавања стваралаштва Драгутина Илића (даровитог романсијера који је у главне токове српске књижевности враћен тек крајем 20. и почетком 21. века), како би детаљно образложио због чега сматра да је у делима овог аутора присутно драстично одступање од традиционалних (стереотипних) представа о Другом. С обзиром на то да су романи Драгутина Илића настали на размеђи 19. и 20. века, при чему је кандидат узео у обзир велики значај стилских и поетичких иновација у његовом опусу, можемо закључити да (научно релевантна) анализа стваралаштва Драгутина Илића представља логичан епилог целокупног истраживачког подухвата. У поглављу под редним бројем 16 (ЗАКЉУЧАК) кандидат је на луцидан и научно релевантан начин представио своје закључке, утемељене на свеобухватној синтези резултата истраживања лика странца у српском роману 19. века. Ово завршно (закључно) поглавље уједно представља коначну потврду да је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

I Списак радова који припадају проблематици докторске дисертације:

1. Срђан Орсић, *Мирски и раблезијански свеиштеници...Јакова Игњатовића*, Зборник са међународног научног скупа “Сто педесет година од доласка Јакова Игњатовића у Даљ“, Културни и научни центар “Милутин Миланковић“ – Министарство за културу Републике Хрватске, Даљ, 2014, стр. 40-52. ISBN: 978-953-57806-1-8 М14 (4)
2. Срђан Орсић, *Јашин осмејак* (монографска публикација), Културни и научни центар “Милутин Миланковић“, Даљ, 2015. ISSN: 978-953-57806-3-2 (брош.); UDK: 821.163.41.09; ID записа: 298303495 М42 (5)
3. Срђан Орсић, *Преведена књижевност у часопису “Данас“*, Кораци: часопис за књижевност, уметност и културу, год. 45, св. 5/8 (2011), стр. 141-158. ISSN: 0454-3556; UDK: 050.488:81'255.4; COBISS.SR-ID: 517364629 М53(1)
4. Срђан Орсић, *Народи и народности Јужне Угарске у прози Јакова Игњатовића*, “Просвјета“, Загреб, год.17 (2012), стр. 312-321. ISSN: 1332-3636; UDK: 821.163; ID записа: 000863989 М53(1)
5. Срђан Орсић, *Кафанска романтика Јакова Игњатовића*, Просвјета, Загреб, бр.109, јул 2012, стр. 33-36. ISSN: 1331-5439 М53(1)
6. Срђан Орсић, *Слика другог у “Успоменама, доживљајима и сазнањима М. Миланковића“*, Летопис српског културног друштва “Просвјета“, год. 19 (2014), стр. 238-266; ISSN: 1332-3636; UDK: 821.163 М53(1)

II Списак радова који делимично припадају проблематици докторске дисертације:

1. Срђан Орсић, *Чегрт и камашне: есеји о делу Слободана Селенића* (монографска публикација), СКД Просвјета Загреб, 2014; ISSN: 9789537611644; УДК 821.163.41; ID записа: 000887094 М 42 (5)
2. Срђан Орсић, *Компаративна анализа савременог романа “Тесла - портрет међу маскама“ Владимира Пиштала и старозаветне “Књиге о Јову“*, Школски час српског језика и књижевности : часопис за методичку наставу српског језика и књижевности, год. 28, бр. 2 (2010), стр.78-87. ISSN: 1450-6521; UDK: 37; COBISS.SR-ID: 522139796 М 52 (2)
3. Срђан Орсић, *Слика рата у романима “Timor Mortis“ и “Убиство с предумишљајем“ Слободана Селенића*, “Просвјета“, Загреб, год.16 (2011), стр. 366-380. ISSN: 1332-3636; UDK: 821.163; ID записа: 000827591 М53(1)
4. Срђан Орсић, *Имаголошка слика “Пријатеља са Косанчићевог венца“ Слободана Селенића*, Савремена проучавања језика и књижевности : зборник радова са VI научног скупа младих филолога Србије, Књ. 2, 2015, стр. 155-164; ISBN 978-86-85991-73-8 (брош.); UDK 821.163.41.09(082), 821.09(082); COBISS.SR-ID: 214028556 М 44 (2)
5. Срђан Орсић, *Имаголошки осврт на стваралачки опус Ђорђа Оџића, Повратак у Ердавобо*: Зборник радова са међународног научног скупа, Културни и научни центар “Милутин Миланковић“, Даљ, 2015, 43-49. стр. М31 (3)
6. Срђан Орсић, *Феномен идентитета у каледоскопском преплету* (приказ), Зборник Матице српске за књижевност и језик, књига шездесет и трећа, 2015, свеска 1, стр. 296-302; ISSN 0543-1220; COBISS.SR-ID 9627138 М24 (0,5)

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Закључци су формулисани у складу са чињеницом да се кандидат, већ током фазе прикупљања и избора грађе, определио за имаголошки приступ у проучавању једног од најзначајнијих жанрова у српској књижевности 19. века. На основу представљених резултата истраживања, можемо констатовати да је савремени књижевнотеоријски приступ теми рада коришћен доследно, што је кандидату омогућило да на (књижевноисторијски релевантним) примерима из српске романескне традиције идентификује и проучи доминантне обрасце у описивању Другога. Границе основног поља истраживања кандидат је, у иницијалној етапи свог рада, проширио темељном дијахронијском и синхронијском анализом феномена смеха, кроз који се у српском роману 19. века (изненађујуће

конзистентно) вршило описивање Другог и самоописивање. Увођење савремених теорија о смеху у проблемску структуру докторске дисертације употпунило је, на научно релевантан начин, резултате истраживања статуса странца у делима српских романсијера, чије је стваралаштво обележело период од последње деценије 18. до прве деценије 20. века. Резултати истраживања, спроведеног у оквиру кандидатовог рада на теми *Лик странца у српском роману 19. века*, недвосмислено заслужују да буду оцењени као успела научна синтеза широког спектра књижевнотеоријских и књижевноисторијских тумачења српске романескне деветнаестовековне књижевне грађе, из угла теорије романа као жанра, имагологије и феномена смеха. Као посебну вредност дисертације *Лик странца у српском роману 19. века*, требало би издвојити иновативност истраживачке перспективе, односно чињеницу да је кандидат задржао критичку дистанцу према општеприхваћеним научним ставовима и мишљењима о српској романескној традицији, карактеристичним за традиционалне токове наше књижевне историографије. Прецизније, кандидат је својим закључцима уложио велики труд како би образложио због чега је неопходно ревалоризовати и реafirмисати стваралаштво готово заборављених српских романописаца, који су опстали (само) на маргини историје српске књижевности. **Закључци, односно резултати истраживања, представљају значајан допринос проучавању српске књижевности и научно су релевантни у мери која потпуно оправдава позитивну оцену докторске дисертације *Лик странца у српском роману 19. века*.**

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

У докторској дисертацији под насловом *Лик странца у српском роману 19. века* аргументовано су образложени резултати дијахронијског и синхронијског истраживања српске романескне традиције. Избор примарне и секундарне литературе, изведен је у складу са прелиминарним циљевима истраживачког подухвата. Као што су резултати кандидатовог рада то и потврдили, пажљива селекција релевантне истраживачке грађе представљала је добру полазну тачку за свеобухватну анализу недовољно проученог књижевноисторијског и жанровског феномена. Упркос изузетно обимној грађи, која је настала у периоду дужем од једног века (од последње деценије 18. до прве деценије 20. века), резултати истраживања приказани су на логичан, јасан и прегледан начин. У веома детаљном завршном приказу и тумачењу резултата рада на одабраној теми, кандидат се определио за синтезу широког спектра књижевнотеоријских и књижевноисторијских тумачења српске романескне деветнаестовековне књижевне грађе, посебно из угла теорије романа као жанра, затим имагологије, као и феномена смеха. Ослањајући се на домаће и стране теоријске иновације у науци о књижевности, кандидат је понудио увид другачији од „канонских“ промишљања српске романескне традиције, чиме је на задовољавајући начин оправдана и иницијална истраживачка теза о нужности новог читања нашег богатог књижевног наслеђа. Кандидат је исказао висок степен истраживачке самосталности и херменеутичке иновативности у представљању резултата свог рада. **На основу свега претходно наведеног, закључујемо да начин приказа и тумачења резултата истраживања у дисертацији *Лик странца у српском роману 19. века* несумњиво заслужује позитивну оцену.**

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Дисертација садржи све битне елементе.

3. Докторска дисертација представља оригиналан и иновативан допринос науци због стварања хомогеног херменеутичког система, заснованог на међусобној преплетености имагологије и теорија о феномену смеха, као кључних смерница за ново читање српске романескне традиције. Коначни исходи кандидатове темељне анализе статуса лика странца у српском роману 19. века могу бити примењени и ван оквира науке о књижевности. Њихова мултидисциплинарност произлази из читавих студија о карактерима, нацијама и појединцима, транспонованих из деветнаестовековног контекста стварности у српски роман. Због тога резултати истраживања могу бити примењени у савременим историографским, културолошким и социолошким истраживањима српске деветнаестовековне културе, нарочито због тога што пружају јединствен увид у сложену проблематку друштвених процеса који су започети у 19. веку, а на балканском простору им се ни данас не назире крај.

4. Дисертација нема недостатака.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

Комисија предлаже да се докторска дисертација „Лик странца у српском роману 19. века“ прихвати, а кандидату ма Срђану Орсићу одобри одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Сава Дамјанов (председник комисије)

Проф. др Горан Максимовић (члан)

Проф. др Радослав Ераковић (ментор)

Доц. др Жељко Милановић (члан)